

JORNADES SOBRE EDUCACIÓ '08: L'Estat de l'Educació a Catalunya. Perspectives de Futur

Activitat del Cercle

Índex

Introducció

Formació, un repte estratègic

LINA ZULUETA
MARIA ABELLANET

L'Estat de l'Educació a Catalunya. Perspectives de Futur

JOAQUIM PRATS
TRINA MILAN
XAVIER MELGAREJO
MAITE GORRIZ
FERRAN FERRER

Conclusions i propostes

ERNEST MARAGALL

1.

Introducció

El Cercle per al Coneixement – Barcelona Breakfast ha organitzat la primera edició de les Jornades sobre Educació, que amb periodicitat anual tindran per missió l'anàlisi i debat sobre l'estat de l'estat de l'educació a Catalunya.

El dijous 3 de juliol de 2008, l'Hotel Alimara acollí la primera Jornada sobre Educació. Coordinada per la Maria Abellanet, tesorera, i la Lina Zulueta, vocal de la Junta del Cercle per al Coneixement – Barcelona Breakfast, el programa de les Jornades fou el següent:

I. L'Estat de l'Educació a Catalunya. Perspectives de futur.

18:30 h a 20:30 h . Taula rodona amb cinc experts.

Ponents:

i. Joaquim Prats, Catedràtic de la Universitat de Barcelona i president del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

ii. Trina Milan, Antròpologa, professora de la Universitat Oberta de Catalunya i periodista.

iii. Xavier Melgarejo, Director del Col·legi Pare Claret de Barcelona

iv. Maite Gorriz, Directora de l'IES Priorat de Falset.

v. Ferran Ferrer, Catedràtic d'Educació Comparada a la Universitat Autònoma de Barcelona i coautor de l'informe de la Fundació Jaume Bofill sobre "l'Estat de l'Educació a Catalunya 2006".

Moderar: Enric I. Canela, President del Cercle per al Coneixement – Barcelona Breakfast.

II. Cloenda

20.30 h a 21.00 h . Presentació de conclusions i propostes a càrrec del Hble. Conseller d'Educació Ernest Maragall

III. Sopar

Sopar amb els ponents, organitzadors de l'acte i representants del Cercle per al Coneixement – Barcelona.

21.15 h

2.

Formació, un repte estratègic

LINA ZULUETA

MARIA ABELLANET

L'educació és el procés intern pel qual les persones amplien i aprofundeixen les seves aptituds, per tant, en l'educació es troba la clau per impulsar el desenvolupament personal i col·lectiu dels humans, augmentar la productivitat i la competitivitat. L'educació és l'adequació bàsica per garantir el futur i garantir la qualitat de vida. Si, com ens diu Paül Natorp "*l'home només es fa home mitjançant la comunicació humana*" i la comunicació ineludiblement necessita educació, és necessari qüestionar-se sobre les raons per les quals no s'atorga a l'educació el caràcter de política estratègica d'Estat; raons com blindar-la, preservar-la de les conjuntures i períodes electorals i problemes conjunturals que puguin distorsionar o enfosquir la seva missió, una missió que no sols permet de millorar la competitivitat de les empreses sinó, també, de facilitar

la convivència i possibilitar el desenvolupament de societats cada vegada més multiculturals, intercomunicades i, en conseqüència, interdependents. Per mantenir la complexitat creixent s'exigeixen fortes i flexibles conviccions que pugin garantir la convivència pacífica, tolerant en la diversitat i sent solidària social tant en l'àmbit local com el global.

Malgrat la majoria de les veus assumeixen aquests fets, és una realitat contrastada que aquests últims 10 anys han estat infructuosos en aquest camí crucial. El sistema educatiu no ha complert amb la seva missió i hauríem d'acceptar que el seu producte, és a dir, nosaltres no assolim nivells adequats tant en actituds, bàsiques per afrontar els reptes canviants, com en les aptituds, fonamentals per aconseguir el desenvolupament; així ho expliquen i certifiquen els diversos informes de la UNESCO, OCDE, o els informes PISA i, en l'àmbit català, l'últim informe de la Fundació Bofill. El problema és especialment greu a Espanya i Catalunya, però tampoc s'escapen àmplies zones del planeta on els sistemes educatius no han estat capaços d'atendre les necessitats de formació de tota la població. Serveixi com a exemple que, a Amèrica Llatina, segons les estadístiques elaborades per la

UNESCO, "si bé la mitjana d'escolaritat de la població és de 6,3 anys, el 10% dels nens/nenes provinents de llars amb majors ingressos arriba a 11,4 anys d'escolaritat, mentre que el 10% dels nens/nenes provinents de llars més pobres només estan a l'escola 3,1 anys". Probablement és en aquest punt on resideixen molts dels problemes que frenen el desenvolupament d'aquesta important regió amb la qual compartim estrets llaços culturals.

Com senyalava anteriorment, el problema no és només d'Espanya i Catalunya, Europa, en el seu conjunt, també presenta problemes en el sistema educatiu. Serveixi com mostra l'última crida de la comissió del tercer quadrimestre del 2007, que, segons un estudi realitzat per la Comissió Europea, posava en evidència que 1 de cada 6 joves abandona els estudis prematurament i que 4,6 milions d'uropeus entre 15 i 24 anys estan a l'atur, malgrat la falta de mà d'obra que s'ha evidenciat i la bonança econòmica que el món ha gaudit els últims anys. Sabem que la inserció al mercat laboral és un procés complex ja que més de la meitat dels llocs de treball actuals en la Unió requereixen alta capacitat i capacitat d'esforç i interrelació, unes habilitats i capacitats de les quals manquen gairebé un

25% dels joves europeus d'acord amb les dades de la pròpia comissió.

Les raons d'aquesta situació en l'educació són múltiples, sent la necessitat de superar la despesa en formació una de les més prioritàries. El problema de l'educació deu ser contextualitzar en la seva evolució història. En aquest sentit, sabem que a Espanya el problema és crònic, ja que a l'inici del tercer mil·lenni, la inversió en educació a l'Estat espanyol va ser del 4,9% del PIB, una xifra inferior a la mitjana de l'OCDE, Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic, que era del 5,9%, i també menor al 1999 que era del 5,5%. Amb aquestes xifres a l'inici d'aquest tercer mil·lenni Espanya dedicava per alumne uns 5.000, un 20% menys que la mitjana que era de 6.361 dòlars i, lluny de països com Estats Units, que destinava 10.000 dòlars, Suïssa amb 9.000 dòlars o els països del nord d'Europa que superaven els 8.000 dòlars.

Tanmateix no devem centrar la nostra anàlisi en tan sols incrementar el pressupost, un fet que ha tingut sensibles millores en els últims anys com són els pressupostos generals de l'Estat per al 2008, ja que en el referent al Ministeri d'Educació i Ciència assolí 6.517,

8 milions d'euros, incrementant-se en un 117% respecte al 2004 en la línia estratègica de potenciar la formació i la inversió en R+D+I. Les raons són múltiples i per aconseguir una formació de qualitat no cal superar únicament el 6%, recomanat pel Fòrum Mundial de Dakar amb la finalitat d'assolir una educació de qualitat per a tots; és necessari explorar les raons de la falta d'èxit del sistema educatiu en els aspectes intrínsecs del model educatiu i aquells altres que confiuran l'ecosistema escolar, social i familiar, els quals tenen un impacte fins i tot més gran que el derivat dels propis pressupostos. Tan sols amb aquest equilibri serà possible reduir l'abandonament escolar, potenciar la cultura de l'esforç i millorar les perspectives professionals, aconseguint una correlació directa entre retribució, carrera professional i formació. És imprescindible millorar la relació entre el sistema educatiu i la societat, incrementar el sentit de la responsabilitat i la cultura de l'esforç.

En conseqüència, analitzant el sistema educatiu, és necessari considerar el conjunt d'elements que el configuren, és a dir, l'ecosistema on es desenvolupa i presta la seva missió, cal doncs considerar

simultàniament: el sistema escolar, l'organització familiar i l'entorn sociocultural.

Quant al sistema escolar, caldria esforçar-se en comprendre l'escola com una comunitat d'aprenentatge i desenvolupament psíquic i físic, la qual es proposa l'excel·lència; fomenta el rigor, l'esforç, l'esperit crític i la disciplina; valora la ciència i s'assumeix que en el si d'aquesta comunitat es treballa sincrònicament, tant les aptituds i coneixements, com les actituds i la responsabilitat. Un sistema escolar que requereix no sols de docents sinó també de psicòlegs, metges i nutricionistes amb la finalitat de poder conjugar harmònicament formació i desenvolupament. Tots aquests aspectes que han demostrat la seva idoneïtat en altres indrets són assignatures pendents en el model català i espanyol. Actuar en el sistema escolar implicant i considerant tots aquests aspectes i de segur tenim un gran camí per recórrer.

Quant a l'organització familiar, no es pot oblidar que en el nostre país no s'ha assumit que la família és la primera responsable de la formació i que tot sovint els valors de responsabilitat compartida, el diàleg i els projectes conjunts no existeixen, ni tan sols es

contemplen. Sovint la família és sols un conjunt de persones, amb freqüència desestructurat, que comparteixen un espai i recursos, un fet que complica enormement el procés d'aprenentatge i repercuteix negativament a l'escola.

Finalment, en referència a l'entorn socio-cultural, constatem que tot condueix cap al lleure, l'entreteniment i l'oci exclusivament evasiu, lluny d'aquells que poden complementar o enriquir el procés formatiu. Manca esport actiu i constant, manquen hàbits de lectura, es desaprofita la capacitat pedagògica de la televisió, en especial la pública, en definitiva l'escola té que incorporar una sobrecàrrega que és la que està associada a disposar d'un teixit social amb nivell cultural baix i amb tendència al mínim esforç.

Podem afirmar que la formació és un repte pendent, en el que és necessari fer una aposta integral, potenciant el sistema escolar, facilitant la compatibilitat del desenvolupament professional amb el desenvolupament familiar, amb una clara protecció a les mares, en especial en la època on els fills són menors, emprar els recursos públics adreçats a les televisions per desplegar els seu potencial quant a despertar i fomentar la

curiositat que arribi a aportar a l'aprenentatge, el reconeixement del valor dels coneixements i l'esperit tècnic, científic i creatiu. Una tasca complexa a la que cal sumar esforços i voluntats, en la qual cal generar debat i cercar el consens per fer possible un pacte d'Estat per afrontar aquest repte estratègic.

3.

L'Estat de l'educació a Catalunya. Perspectives de futur

Moderador: Enric I. Canela

“El nostre sistema educatiu ha guanyat en democràcia però no ha sabut crear èlits intel·lectuals”

Ponents:

Joaquim Prats, , Catedràtic de la Universitat de Barcelona i President del Consell Avaluatiu del Sistema Educatiu.

Des d'una perspectiva històrica, el nostre sistema educatiu mai ha estat tan bé com ara. Indicadors com el grau d'alfabetisme i la taxa de continuament dels estudis ens ho mostren. Si a mitjans dels anys setanta, perdíem aproximadament el 80% dels estudiants en la franja que va dels 12 als 16 anys, avui en dia, gràcies a l'esforç de democràcia i a l'ensenyament gratuït i

obligatori, hem recuperat en trenta anys el que altres països han fet des de la segona guerra mundial. Si bé hem assolit la conquesta en l'àmbit quantitatiu, és cert que encara no ens hem consolidat qualitativament, i els nostres rendiments escolars disten molt d'homologar-se amb els dels països als que ens hem volgut assemblar. Està clar que no hem arribat als màxims pel que fa a l'equitat i el nivell d'excel·lència del sistema educatiu. Portem uns deu anys enquistats en el mateix nivell d'èxit. Malgrat hem avançat pel que fa referència a la universalització del dret a l'educació, els nostres resultats en les proves escolars segueixen sent mitjans-baixos, i no s'ha produït la remuntada que esperàvem d'acord al progressiu augment dels recursos.

Aproximadament un 30% dels alumnes no segueixen el ritme i les consecucions esperades dels objectius que es van plantejant a les etapes escolars. L'anglès és una de les matèries en les que no s'obtenen rendiments acceptables, així com en competències com la comprensió lectora o les matemàtiques. El nivell dels alumnes de segon i tercer d'ESO està per sota de la desviació típica de la OCDE en referència a la mitjana, mentre que els de quart es posicionen 18 punts per sobre de la mitjana de la OCDE. Certament els

problemes no s'originen a la ESO, sinó que es van arrastrant des de l'educació primària.

Es veu diferència en els rendiments dels alumnes amb condicions socioculturals iguals però escolarització en centres diferents?

Les estadístiques ens mostren que els fills de pares universitaris, provinents d'un entorn similar, tenen rendiments molt diferents en funció del centre en el que estudien. Pel que fa als fills de pares amb un nivell d'estudis de batxillerat o FP, el diferencial no és tan alt, però també significatiu. Finalment, els alumnes, els pares dels quals no tenen estudis o no els han completat, no milloren en rendiments quan estudien en un bon centre.

En aquest sentit, el sistema té un problema a resoldre per un alumnat que està ben identificat. La solució aniria per la via d'intentar crear programes de compensació diferents per cada alumne.

Sabem que la despesa que l'administració pública destina a cada alumne d'ESO o primària només explica en un 19% el resultat dels alumnes. Si el 80% restant

inevitablement ha de venir explicat per altres variables, podem pressuposar que la solució no només vindrà a través del pressupost invertit en educació.

En Joaquim Prats ens proposà cinc mesures per intentar potenciar l'actual sistema educatiu:

- 1) Potenciar el centre educatiu com el nucli fonamental d'acció, dotant-lo d'un elevat grau d'autonomia i capacitat d'actuació.
- 2) Desregularitzar el sistema. Tenim un sistema excessivament reglamentista i regularitzat comparat amb altres països. Des dels anys 90, l'administració fins i tot ha propulsat estratègies cognitives, la qual cosa hauria de ser pròpia de la comunitat científica i professional. Hem de sobrepassar la tradicional ideologització que tant ha caracteritzat el nostre sistema.
- 3) Promocionar el professorat, cedint-li el grau d'autonomia, voluntat i responsabilitat que correspon a un professional.
- 4) Millorar les tècniques didàctiques i pedagògiques.
- 5) Introduir els avenços de la Societat de la Informació i les TIC al sistema educatiu.

Referent al centres educatius, està provat que els alumnes que millors rendiments obtenen, estudien en centres que presenten les següents característiques:

- a) aquells que tenen un nivell d'exigència i d'expectatives alt.
- b) Aquells en els que el nivell de disciplina és raonable però potent.
- c) Les relacions entre el professorat i l'alumnes són fluides i existeix un bon clima al centre.
- d) Les famílies estan fortament implicades en l'educació dels seus fills.

Trina Milan, antròpologa, professora de la Universitat Oberta de Catalunya i periodista

Na Trina Milan ens oferí una visió des del món de les tecnologies com a professora de multimèdia i comunicació a la UOC.

Partint de la premisa que entèn el sistema educatiu com l'eina que per garantir l'èxit de les persones en l'àmbit laboral, si avui no ho aconseguim és perquè no ens hem adaptat a la societat del coneixement.

Cal que vinculem la gestió del coneixement al sistema educatiu i superem l'endogàmia present a l'escola, que molt sovint no ens permet estar al corrent del que passa portes enfora.

Internet i les xarxes ens poden ajudar com a eines d'estudi i permetren's avançar en termes d'excel·lència. De fet, podem agafar com a model l'organització de la pròpia xarxa, la qual cosa sobrepassa el que és pura tecnologia. La xarxa està plena d'informació que es desenvolupa, modifica, multiplica i augmenta, a la vegada que posa en connexió a tot el món de forma global.

En l'actualitat les tecnologies estan presents al sistema educatiu, però no arriben a modificar els continguts. No solucionarem res si només coloquem pantalles i ordinadors a les aules, però no sabem com utilitzar-los per tal de canviar els procediments d'antany. Físicament les nostres escoles segueixen assemblant-se a les escoles de fa cinquanta anys. L'esforç que ha de fer el sistema és el de posar en comú la feina del professional amb la del seu alumne, potenciant el treball cooperatiu i en xarxa.

Mitjançant les noves tecnologies hem d'aconseguir que els continguts que es treballen a l'escola siguin diferents, nous, i no un resum en pantalla digital del que s'ensenyava abans.

No podem seguir permetent que hi hagi un gap tant gran entre el nivell de tecnologia present fora de l'escola i el que es troba a les aules.

En aquest sentit, seria aconsellable que s'introduïssin les tecnologies més punteres en tot el sistema educatiu, sobretot en els trams obligatoris. Aquesta ha de ser una responsabilitat compartida entre l'administració pública, els centres i les famílies.

A diferència del que sovint es pensa, i és que la tecnologia pot arribar a substituir el paper dels professors, la societat de la informació no deixa de banda la feina dels mestres, sinó que al contrari, pot atorgar-li més valor del que ja té, ja que la tecnologia per sí mateixa no és res.

Na Trina Milan es preguntava també quin havia de ser el grau d'implicació que la pròpia societat i les empreses haurien de tenir respecte a l'educació del jovent, que un

cop surt de l'escola, ha d'estar preparat per incorporar-se al món laboral. Els anglosaxons han provat models de sponsorització, que no funcionen pas malament i serveixen per establir llaços entre l'educació, la formació professional i les empreses.

Amb una darrera crida a millorar la situació de la connectivitat i rapidesa en la connexió a internet a les escoles, na Trina Milan apel·là a l'Administració Pública o a Telèfonica com a possibles impulsors d'aquest tema.

La tecnologia ha de ser la millor pel sistema educatiu, però el que és més important és com la utilitzem.

Xavier Melgarejo, Director del Col·legi Pare Claret de Barcelona

En Xavier Melgarejo començà la seva intervenció fent menció de l'excessiva normativització que sofrim referent al sistema educatiu. Normatives que molt sovint ens impedeixen dur a terme accions en pro de la millora del sistema.

L'OCDE va establir una categorització dels diferents escenaris educatius que s'estaven donant en el marc dels països membres de l'organització. Aquesta classificació parlava de sis models d'escola diferents: l'escola burocràtica, l'escola com a model de mercat, l'escola com a comunitat d'aprenentatge, l'escola com a centre dinamitzador de la vida cultural i local, l'escola com a sistema d'integració i l'escola en xarxa.

En funció d'aquesta tipologia, en Xavier Melgarejo ens comentà que la LOE plantejava un model d'escola més burocràtic, mentre que la llei catalana anava més en la línia de combinar el model burocràtic amb el que entenia l'escola com a cor de la comunitat.

Davant un context com l'actual, on la incompatibilitat del mercat laboral amb els horaris lectius fa que els pares no tinguin temps per dedicar-se a l'educació dels seus fills, tot el pes de la formació acaba recaient en el subsistema escolar. Lligat a una manca de la cultura de l'esforç i un crisi present en l'àmbit econòmic, financer i moral, la tasca dels docents s'ha convertit en una feina difícil i poc reconeguda.

Les dades ens mostren que els joves sovint es passen més hores davant de l'ordinador o el televisor que no pas a les aules. Què pot fer l'escola per solventar aquesta estructura temporal?

Al Col·legi Pare Claret de Barcelona, on en Xavier Melgarejo n'és director, un dels reptes més grans és atendre la diversitat. Com a estudiós del sistema finès d'educació, sobre el qual va escriure la seva tesi doctoral, en Xavier Melgarejo ens explicà com aplicà algunes de les variables trobades al país nòrdic a la seva escola, per tal de millorar-ne la gestió i els rendiments escolars.

El projecte dut a terme per en Xavier Melgarejo parteix de l'avaluació inicial de diverses variables, la configuració d'un pla estratègic, l'aplicació d'accions de millora i el recull posterior de dades per comprovar els resultats de les accions empreses.

L'objectiu del pla estratègic era el manteniment de l'escola concertada i l'intent de configurar-la com a model d'aprenentatge i cor de la comunitat. Per assolir un model d'escola com a comunitat d'aprenentatge, establí els següents objectius:

- Impuls de l'experimentació i la recerca contínues.
- Recolzament i compromís dels pares i la comunitat.
- Clarificació de la visió i missió del centre.
- Projectes de treball conjunt, lideratge col·laboratiu i responsabilitat compartida.
- Establiment d'unes regles del joc i compromís de tots els actors de seguir-les.
- Formació permanent de tot el professorat i de l'equip de direcció.

Per convertir l'escola en el cor de la comunitat, intentà potenciar:

- La descentralització de decisions
- La integració de l'escola al barri
- La participació i el treball en la comunitat
- La conversió de l'escola en el motor de desenvolupament social i local.

En Xavier Melgarejo compartí amb nosaltres els canvis que dugué a terme al seu col·legi des del curs 2003-04. D'ençà ha impulsat un projecte d'educació emocional a

l'escola, intentant implicar l'escola en projectes de recerca amb la universitat. S'ha realitzat un procès d'observació dels professors novells per tal de millorar el seu aprenentatge en la seva carrera com a docents. S'ha potenciat el CEAC, un projecte de les Escoles Cristianes per implicar els pares amb els centres educatius. El resultat són reunions anuals amb els pares dels alumnes per tractar temes que afecten a l'educació dels seus fills, l'elaboració de dossiers informatius sobre els plans d'estudi que cursaran els nens i la proposta de que els pares experts en certes matèries puguin venir a fer xerrades al col·legi.

També ha començat a introduir enquestes d'avaluació del professorat per part dels alumnes i sobre el clima general del centre, i la celebració d'unes jornades anuals a final de curs d'avaluació del curs escolar.

A nivell organitzatiu de la comunitat docent, es crearen equips de recerca, comissions de treball transversals, coordinació de les tutories i un procès de formació de professors per poder ser directors del centre.

Els resultats generals obtinguts de les mesures implementades són els següents:

- La taxa d'èxit escolar (graduats) va augmentar des del 2002-03 que estava en el 75-80% al 96% actual.
- S'ha percebut una millora de l'equitat global i un manteniment de la qualitat en el sistema educatiu.
- Arrel de les enquestes passades als pares, se n'extreu que el que més valoren en l'educació dels seus fills és el foment dels valors humans, el domini de llengües estrangeres, el domini de les ciències i el tracte respectuós dels professors envers els alumnes.

Finalment, en Xavier Melgarejo féu especial menció a l'educació dels adults, la gran oblidada en tots els debats sobre educació.

Maite Gorriz, Directora de l'IES Priorat de Falset.

Na Maite Gorriz inicià la seva ponència amb una frase que resumeix perfectament l'enfocament que se li ha de donar a l'educació avui en dia:

“El centre del sistema educatiu és el centre educatiu”.

Els joves aprenen per imitació, com la majoria d'éssers vius. Independentment del seu origen cultural, els nens

en les primeres fases imiten les conductes de la gent que els envolta, els pares, i en el seu, defecte, els mestres. Quan creixen i entren en l'adolescència, comencen a oposar-se als valors donats i els surgeixen contradiccions internes. Estan en constant recerca de qui són i a qui es volen acabar assemblant.

Com a directora d'un centre d'educació secundària, na Maite Gorriz ens parlà sobretot dels adolescents compresos en aquestes franjes d'edat.

En aquesta etapa de la vida, els joves necessiten referents clars, que venen configurats per la família, el centre educatiu i l'entorn social.

El repte és fer que tots els àmbits arribin a convergir. Per tal de treballar en aquesta línia, és necessari que:

- El centre i les famílies s'apropin
- El centre tingui unes normes clares de funcionament, la qual cosa ha de venir propiciada per una estabilitat en el sistema educatiu, que ha de d'estar per sobre del color polític del partit que estigui en el govern.
- Una unitat de criteris dins del centre, marcada per l'equip directiu en coordinació amb tota la

comunitat docent, que ajudi a dotar de coherència les línies directrius del centre.

Un altre dels temes que ens ressaltà la Maite Gorritz fou la falta de reconeixement social de l'educació i del professorat. Si tenim aproximadament uns 30.000 professors de secundària a Catalunya, cap d'ells és referent en l'àmbit de l'educació. Això significa que alguna cosa falla al nostre sistema. Tampoc s'incentiva ni existeix pràcticament la carrera professional del docent. Ser director no està de moda, i tampoc està millor retribuit que la tasca de professor.

La Maite Gorritz ens comentà breument les activitats que havien impulsat des del seu IES per tal d'aportar un valor afegit a l'educació dels joves e implicar-los en la seva pròpia formació. Fa temps que organitzen els anomenats "tallers amb experiència", on jubilats del poble i rodalies venen a formar els alumnes explicant-els-hi des de vivències de la guerra civil fins a coses pròpies del seu ofici. L'IES també participa en una fira del medi ambient, on els joves aprenen i prenen consciència del seu entorn; gràcies al curs professional d'enologia, l'IES Priorat elabora vi al propi recinte de l'institut. Cal mencionar també les jornades d'intercanvi

entre aules d'acollida de diferents instituts, la participació en el projecte d'òpera a secundària i les estades de pràctiques en hospitals pels alumnes que cursen el cicle sociosanitari.

Ferran Ferrer, Catedràtic d'Educació Comparada a la Universitat Autònoma de Barcelona i coautor de l'informe de la Fundació Jaume Bofill sobre "l'Estat de l'Educació a Catalunya 2006"

El centre, com ja s'ha mencionat en les ponències anteriors, és la seu i nucli de tot el sistema educatiu. És cabdal potenciar la seva capacitat d'innovació malgrat les dificultats burocràtiques que pugui posar l'administració.

En Ferran Ferrer, com a professor d'educació comparada a la UAB, estudia els sistemes i les polítiques educatives des de la perspectiva internacional, amb una clara preocupació per l'equitat educativa. Des de finals de la dècada dels 90, el tema de l'equitat va aparèixer amb força dins del sistema, seguint els passos de la Unió Europea, on ja s'havia aconseguit la universalització de l'educació. Fa uns anys ha tornat a sorgir amb força el tema de les classes socials, fet que

havia quedat arraconat des de la dècada dels 80 i 90. L'haver assolit l'estatus de classe mitja pràcticament ens havia fet oblidar l'existència de desigualtats dins el sistema educatiu.

Molts dels professionals que es dediquen a l'ensenyament comparteixen la impressió de que el nivell de formació de les persones que entren al sistema cada cop és menor. Per poder comprovar la veracitat d'aquesta impressió ens calen dades que actualment no tenim. Això es deu a que vivim en un país que tradicionalment no ha tingut una cultura de l'avaluació, i que actualment encara és molt incipient. Això implica que no disposem de dades per mesurar el funcionament del sistema educatiu de forma longitudinal en el temps.

Sí que és cert, que en els darrers anys la necessitat d'avaluar la comunitat docent, els centres i la pròpia administració pública, s'ha convertit en una qüestió força acceptada, així com també la recerca d'equitat i excel·lència en el sistema educatiu s'ha incorporat al discurs del govern.

En una declaració del Conseller d'Educació a la inauguració del desè congrés de la Federació

d'Ensenyament de Comissions Obreres, va dir que una societat que es creu democràtica, justa i lliure no es pot permetre que un 40% dels alumnes que finalitzen la ESO no segueixin estudiant.

Els resultats dels estudis PISA 2003 i PISA 2006 ens mostren els dèficits presents al sistema i ens proporcionen una bona base per reconèixer la situació i treballar sobre ella. L'argument que va donar el govern espanyol fou que la història del país pesava molt, és a dir, que les condicions de les famílies a nivell educatiu havien marcat i influït en els resultats. Si fem una comparativa entre les diferents comunitats autònomes de l'Estat on les condicions socioeconòmiques han estat similars a les nostres, els resultats segueixen sent millors que els nostres. Més concretament, les condicions de retard històric que també són presents a Galícia i Astúries no han comportat els mateixos indicadors de fracàs, repetició i abandonament dels estudis que tenim a Catalunya.

Altres arguments que s'han esgrimit per justificar els resultats negatius a Catalunya és l'aplicació de la LOGSE i la immigració. En Ferran Ferrer divergeix amb aquests plantejaments, i considera que hem de començar a

abordar l'educació com una qüestió d'estat i no de partit. Si volem fer una avaluació rigurosa del sistema educatiu, aquesta ha de ser independent de l'administració pública i hem de dotar-la de la major transparència possible.

Si per una banda reclamem que els centres siguin responsables i autònoms, no podem per altra banda amagar les dades des de l'administració pública.

4.

Conclusions i propostes

ERNEST MARAGALL, CONSELLER D'EDUCACIÓ

El repte de la llei d'educació que tenim davant passa per aglutinar l'esforç i corresponsabilitat de tots els actors implicats. Hem de sobrepassar la tradicional cultura de la gestió del sistema educatiu per entrar en una veritable governança de l'educació.

Tenim un sistema educatiu potent i universal, que ha garantit unes dosis d'igualtat bàsica i d'accés a l'educació, malgrat no ha aconseguit l'equitat desitjada. S'ha donat un sobreesforç, sobretot del sector públic, que ha permès en 30 anys doblar el nivell formatiu dels nostres ciutadans. Fa una generació, els pares dels actuals alumnes van tenir una escolarització d'aproximadament vuit anys, mentre que la nostra realitat actual contempla una escolarització dels 3 als 16 anys, amb una aspiració d'arribar dels 0 als 18 anys.

Tenim una cultura de servei públic que pot arribar a ser perjudicial en el terreny, perquè té més dificultats per

ser flexible, adaptable i donar resposta a la demanda canviant. Fruit de la immigració, uns 130.000 alumnes nous han arribat a les nostres escoles, pes que ha recaigut sobretot en el servei públic. No podem pretendre tenir una educació com la que tenen a Finlàndia, ja que no som ni un país pla, ni homogeni, ni d'una sola classe social ni d'un sol color.

Per raons històriques o motivat per accions i omissions dels darrers governs abans de la democràcia, el nostre sistema educatiu està compost per dos grans sectors (públic i privat) que es reparteixen l'espai educatiu. És un sistema que existeix però que no està reconegut, sostingut, legitimitzat ni legalitzat. Està tolerat perquè la els ciutadans creuen que està pendent d'una decisió final.

No només es tracta de mantenir els equil·libris, sinó de canviar el sistema i cercar i trobar la síntesi necessària des del punt de vista dels rols i encàrrecs que ha de tenir l'administració pública, la comunitat docent, els centres i la societat.

S'està intentant endegar un procés de reforma que comporti un alliberament del sistema, i compti amb el major suport polític possible.

En els darrers 4 anys s'ha augmentat prop del 70% del pressupost en educació i un 28% de la plantilla docent, fet que no s'ha percebut gaire per la contrarrestació de l'augment del 15% en l'alumnat.

Cal que ens plantegem ara com fer l'autonomia dels centres educatius tangible i real, com establir quin ha de ser el grau de capacitat per decidir i gestionar els recursos, així com encarar les mesures d'avaluació del sistema. Necessitem dotar el nostre sistema d'estabilitat.

La nova llei d'educació també obre una porta a la posada en connexió de l'escola amb el món i la societat que la rodeja. En aquest sistema nascut des de la concepció de la gestió pública compacte i igualadora, li convindrà disposar d'elements d'iniciativa, estímul i creativitat que ara mateix costa de potenciar.

Un bon sistema educatiu ha de ser capaç de donar resposta a la situació personal de cada alumne. Hem de

poder saber aprofitar l'excel·lència existent, en comptes d'ofegar-la, anticipant-nos a les capacitats.

No hi ha a l'avantprojecte de llei res que faci menció a la introducció real de les TIC a l'escola, fet que no pot tardar gaire fins que s'incorpori, ja que tenim experiències, coneixement i llibertat per fer-ho. És l'atac per la retaguardia que l'educació necessita.